

Vietnamská poesie 20. století

Následující stránky představují tři významné vietnamské autory 20. století, z nichž každý zanechal ve své národní literatuře nepřehlédnutelnou stopu. Vietnamci jsou národem, který miluje poesii, a tak i verše těchto tří poetů znají mnozí lidé nazpaměť. Zájemce o další překlady můžeme v tuto chvíli odkázat především na knížku básní *Nguyen Binh: Tisíc oken*, která by se měla v českých knihkupectvích objevit v prosinci roku 2001, a to v edici Květy poesie nakl. Mladá fronta. Tato knížečka obsahuje výbor z nejdůležitějších básniček tohoto výjimečného veršotepce.

Xuân Diêu

(1917-1985)

Jeden z nejznámějších a nejplodnějších vietnamských básníků. Hodně ovlivněn francouzskou poesii. Ve třicátých letech se stal hlavním představitelem hnutí 'nová poesie' (thơ mới), které bojovalo proti formální a konvenční poesii a částečně se inspirovalo tvorbou francouzských prokletých básníků. Mezi jeho nejúspěšnější sbírky patří *Thơ thơ* (Poesie, 1938), *Gửi hương cho gió* (Vůně na křídlech větru, 1945-1967), *Một chùm thơ* (Hrstka básní, 1983). Xuân Diêu psal ovšem také literární studie a kritiky a působil v redakci časopisu *Văn Nghệ* (Umění a literatura).

Moře (Biển)

Být modrým mořem to si nezasloužím
Leč chtěl bych abys' byla pobřežím - s pískem bílým
pobřežím uhlazeným širým
zalitým křišťálovými paprsky...

Pobřeží s pískem zezlátlým
Na mírném svahu řada borovic
sklání se mlčky jako snový stín
po tisíc let už blízko vlnám

Chtěl bych být těmi vlnami
co věčně v polibku se dotýkají
zlatavých písků Vždy se pohnout dají
líbajíce je tiše napořád

Líbají břeh Zas Tisíckrát
Na věky věků Do skonání světa
Teprv až vesmír dožije svá leta
pak stoupat k pískům příliv přestane

Někdy jsou vlny vášní zmítané
že by v té prudkosti břeh pohltily
Přichází příboj jejich chtivé lásky
docela zaplaví tvůj písek bílý

Být modrým mořem to si nezasloužím
Leč chtěl bych abych jím moh' být
bez konce zpívat ti jak toužím
a jak zpěv mých vln věky přetrvá

aby pak vítr s vln posbíral pěnu bílou
a roznesl ji během jedné krátké chvíle
jak by těch tisíc let polibků nestačilo
moři jež miluje tě pobřeží mé bílé

Jen se květ rozvine (Hoa nở đẽ ma tan)

Jen se květ rozvine, už zvadá zase
Jen měsíc doroste, a už jej ubývá
Jen párek leknínů spojí se, rozpadá se
Kdo ti byl blíž a blíž, v dál se ti ztrácívá

I květy podzimní bez slunce vybledají
Člověku do tváře ostře se vrásky vkrájí

Měsíc (Trăng)

Dnešní noc. Měsíc vlil své světlo do zahrady,
stéká svit, rozlévá se po všech cestičkách.
Bezhlesně kráčíme, lehounce po pěšině...
To ticho slovy teď narušit máme strach.

Kroky jen váhavě našlápnu v zlato záře,
v bázní, že z měsíční stezky se ozve nárek,
v listoví zůstal skryt osudný lásky květ,
bojím se rušit tep měsíce - orchestráře,

ten záchvěv paprsků, jenž se jak ze strun line;
vítr jim přihrává a větve tančí stínem...
... až vítr posmutní a zdráhá se dál vát,
narážet v křehký klid zjasnělé noční síně.

Mlčky dva kráčíme v tom poetickém chvění,
zbloudivše v nočním snu, kde žádný přístav není,
v noc plnou měsíce, jasného, vzdáleného,
jež nás dva nezbaví dvojího osamění.

Han Mặc Tử

(1912-1940)

Pocházel z Quảng Bình, narodil se v katolické rodině. Ve skutečnosti se jmenoval Nguyễn Trọng Trí. Jeho posie se vyznačuje poněkud tajuplnou, mystickou a symbolickou povahou. Stihl uspořádat a vydat jediný svazek veršů, Gái quê (Dívky z vesnice), po jeho předčasné smrti vyšla část dalších dochovaných básniček. Od r. 1937 byl postižen leprou a zemřel v leproserii v Tuy Hòa již ve věku 28 let.

Ve vísce Vy Za (Đây thôn Vỹ Dạ)

Proč by ses' koneckonců nevrátil do vsi Vy Za?
Uvidět areky, jež ranní slunce ozáří
Zelené zahrady, tak zelené jak drahokam
A listy bambusů, vrhající stín do tváří

Vítr svou větrnou, mrak cestou mraků letí zas
Smutně se valí proud, květ kukuřic se rozetřás'
V měsíčním přístavišti kdosi loďku zanechal
Zdalipak ještě převezde dnes večer lunu včas?

Sním že on vrátí se, z dále se vrátí do kraje
Pozná mou halenku, tak bílou? - možná jiná je...
Mlhavé opary halí tu lidské postavy
Tuší, kdo tušit má, jak bez hranic má láska je?

Půl měsíce (Môt nửa trăng)

Dnes svítí na nebi měsíce jen půl,
jen půlka - druhou kdosi ukousnul...
Na tebe daleko s bolestí vzpomínám,
vítr nás odloučil, tebe mi odejmul!

Nguyễn Bình

(1918-1966)

Narodil se v provincii Nam Định, hned po narození mu zemřela matka na uštknutí hadem, takže byl vychováván v rodině strýce, učitele. Brzy opustil školu a rozhodl se, že bude jen psát poesii. Už jeho prvotina sklidila velký ohlas. Stal se již za života asi nejoblíbenějším básníkem své generace vůbec a dodnes zná většina Vietnamců mnohé jeho verše nazpaměť. Největší oblibě se těší jeho ranné sbírky jako *Tâm hồn tôi* (Moje duše), *Lỡ bước sang ngang* (Chybný krok), *Một nghìn cửa sổ* (Tisíc oken) ad. z počátku 40. let. Bývá nazýván 'básníkem vietnamského venkova', protože jeho básně se často zabývají lidskými osudy venkovanů, tamějším prostředím, ale také jsou - obsahově i formálně - silně ovlivněny lidovou poesii. Celý život žil bohémským a chudým způsobem, stranou moderních proudů. Vydával krátce i vlastní časopis *Trăm hoa* (Sto květů), ale pro svou nepřizpůsobivost byl nucen jeho vydávání brzy zastavit.

Siluety lidí na nádraží (Những bóng người trên sân ga)

To tady začínají mnohá odloučení
Struny se přetrhnou a akord mizí, není
Nestálé, potulné životy se tu lámou
a denně střídají se ještě po setmění

Tu vidím u vlaku dvě dívenky, jak stojí
Tváře se dotknou, z očí první slza stéká
Dvě siluety přitom v jedinou se spojí
„Pojedeš dlouho, řekni, jedeš do daleka?“

Tu vidím milence, na nástupiště vchází
A jeden druhého k odjezdu doprovází
Ztracené nádraží On za ruku ji chytá
Stíny se naklání a nesměle se schází

Dva staří přátelé Co kroků je to pro ně
Ten první ještě potom se schůdků se kloně
loučí se potřetí či počtvrté už s druhým
Se tmou se smazávají stíny na peroně

Tu vidím manžele Stín váhavě jde s nima
zvolna se protahuje... Ona šátek třímá
Chce betel vytáhnout, však on jí rukou brání
„Teď myslí na maminku, s ní teď starosti máš“

Tu vidím stařenku Má nahrbená záda
Syn jede daleko Kdo by se toho nadál
Vlak dávno odjel již a ona stále stojí
Z jejích zad na nádraží schoulený stín padá

Tu vidím člověka uprostřed lidské tříště
Nevím, nač pomýšlí a kde vystoupí příště
Nejistě kráčí dál za opuštěným stínem
Část sebe nechá s ním pak vprostřed nástupiště

Barevné šátky vlají Umlkají řeči
A ruka čísi zamává si s rukou něčí
Zavlhle oči hledají tu oči jiné
Ne-li snad právě zde, tak kde je smutek větší?

Střídmost (Thanh đam)

Můj domek z bambusu je dávno přichystaný
Nehezka žena ani trochu nevdá mi
Z rákosí chřástal táhle volá z tamté strany
Lekniny rybník zaplnily květy svými

V zahradě velké jen několik sao země
pěstují moruše a pomerančovníky
Byť cesty daleké jsou, přítel přijde ke mně
A že mne navštíví, za to mu vzdávám díky

V sousední vesnici kořalku prodávají
Je dobrá Dnes v noci ji spolu dva pít budem
Za domem bambusy, že teplo je, jsou všude
Výhonky k pití dojísta nám zachutnají

Na cestě ze vsi už je ticho v této době
Raději zůstaň přes noc Počkáš v domě na den
Přespříliš dlouho již můj nguyet ležel ladem
Na jeho dvě struny dnes budu hrát jen tobě